

TÜRK AKADEMİSİ

Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV)

www.tasav.org

DÜŞÜNCE DÜNYASINDA TÜRKİZ

Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi

Yıl/Year: 14 • Sayı/No: 64 • Nisan/April 2023

ISSN: 1309-601X

TASAV Adına Sahibi / Owner on behalf of TASAV

İsmail Faruk AKSU

Editör / Editor

Prof. Dr. Yalçın SARIKAYA

Yazı İşleri Müdürü / Managing Editor

Konur Alp KOÇAK

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Savaş ÇEVİK

Prof. Dr. Celal TAŞDOĞAN

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Dr. Kubilay KAVAK

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA	Prof. Dr. Okan TAŞAR
Prof. Dr. Birol AKGÜL	Prof. Dr. İlyas TOPSAKAL
Prof. Dr. Nevzat AYPEK	Prof. Dr. Turgay UZUN
Prof. Dr. Mehmet Emin ÇAĞIRAN	Doç. Dr. Arif BAĞBAŞLIOĞLU
Prof. Dr. Murat ÇETİNKAYA	Doç. Dr. Alparslan A. BAŞARAN
Prof. Dr. Hilmi DEMİR	Doç. Dr. Hüseyin KALEMLİ
Prof. Dr. Mehmet EKİZ	Doç. Dr. Hayri KESER
Prof. Dr. Ruhi ERSOY	Doç. Dr. Hatice MUMYAKMAZ
Prof. Dr. Mehmet GÜNAL	Doç. Dr. Esmâ ÖZDAŞLI
Prof. Dr. Gökhan GÜNEYSU	Doç. Dr. Arif SARI
Prof. Dr. Ali GÜRSEL	Doç. Dr. Hasan Sencer PEKER
Prof. Dr. Erkan GÖKSU	Doç. Dr. Gökтуğ SÖNMEZ
Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA	Doç. Dr. M. Halit YILDIRIM
Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA	Dr. Atila BEDİR
Prof. Dr. M. Hanifi MACİT	Dr. Kürşat KORKMAZ
Prof. Dr. Ahmet Bedri ÖZER	Dr. Tuğrul KORKMAZ
Prof. Dr. Yusuf SARINAY	Dr. Emre ÖZSOY

DÜŞÜNCE DÜNYASINDA TÜRKİZ

Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi

Düşünce Dünyasında Türkiz, Türk Akademisi Siyasî Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV) tarafından hazırlanıp Nisan, Ağustos ve Aralık aylarında olmak üzere yılda üç kez yayınlanan hakemli bir dergidir. Dergimiz, *Google Scholar* ve *SOBİAD* tarafından taranmaktadır.

Düşünce Dünyasında Türkiz, bilimsel danışman kurulunda ve yayın kurulunda bulundurduğu farklı disiplinlere mensup akademisyenler ile bilimsel nitelik ve yenilikten ödün vermeyen saygın bir akademik dergi olarak İngilizce ve Türkçe makalelere ve kitap tahlillerine yer vermektedir.

Düşünce Dünyasında Türkiz; siyasî, sosyal ve ekonomik politikaların belirlenmesine, mevcut politikaların bilimsel veriler ışığında tahlil edilerek geliştirilmesine ve önemli sorunların çözümüne yönelik politika önerilerinin ortaya konmasına öncelik atfetmekte, disiplinler-arası araştırmaları teşvik etmektedir.

Sosyal bilimlerin birçok alanında hazırlanacak araştırmalara yer veren *Düşünce Dünyasında Türkiz*, bilimselliğin ilk şartı olan nesnelliği temel yayın ilkelerinden biri olarak kabul eder. Dolayısıyla dergimize yayınlanmak üzere gönderilen tüm yazılar, tarafsız hakemler tarafından en hızlı şekilde gözden geçirilir ve uygun görülmesi hâlinde telif ücretleri yazarına ödenmek kaydıyla basılı ve elektronik ortamda yayınlanır.

About the Journal

Düşünce Dünyasında TÜRKİZ is a peer-reviewed journal on social sciences published in every four months by TASAV, a non-profit think-tank based in Ankara, Turkey. The editorial board has the authority to decide which papers comply with the rules and principles of academic writing and qualified for publication in the journal. Each paper submitted for publication is subject to review of at least two undisclosed referees. Having a paper published in this journal does not require any payment to TASAV.

İletişim / Contact

29 Ekim Caddesi 2654. Sokak No: 1 Gölbaşı-Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 460 1779 ▪ Faks: +90 312 460 1789
www.tasav.org ▪ iletisim@tasav.org ▪ turkiz.dergi@tasav.org

Tasarım, Dizgi ve Baskı / Design and Printing

Vega Basım Hizmetleri ▪ Sertifika No: 43714
Korkutreis Mahallesi Lale Caddesi No: 21/A Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 230 0723

Baskı tarihi / Published in: Nisan/April 2023

İÇİNDEKİLER

Yalçın SARIKAYA Editörün Notu / <i>Editor's Note</i>	7
Muhammed Ebrar UZUNÖNER & Tolga ÇIKRIKÇI Türkiye, ABD ve Rusya'nın Libya İç Savaşına Yönelik Politikalarının Karşılaştırmalı Analizi <i>Comparative Analysis of Turkey, USA and Russia's Policies towards the Libyan Civil War</i>	11
Serdar KESGİN Ukrayna Krizi Çerçevesinde Gelişen Enerji Sorunu: Türkiye ve Avrupa Üzerine Bir İnceleme <i>The Energy Problem Developed in the Framework of Ukraine Crisis: A Review on Turkey and Europe</i>	57
Gökhan GÜNEYSU Yeni Silahların Tabi Tutulması Gereken Hukukîlik Denetimi ve Otonom Silah Sistemleri <i>The Legal Review of Weapons and the Autonomous Weapon Systems</i>	81
Selda ASLAN Çınaraltı Dergisinde Türkçülük Anlayışı <i>The Idea of Turkism in Çınaraltı Journal</i>	107
Meyse GÜNGÖR Doğal Gaz Jeopolitiği: Doğu Akdeniz <i>Geopolitics of Natural Gas: Eastern Mediterranean</i>	131

EDİTÖRÜN NOTU

Değerli okurlar,

Düşünce Dünyasında TÜRKİZ Dergisinin 2023 yılındaki ilk sayısı, ağırlıklı olarak uluslararası ilişkiler araştırmalarını içeren bir sayı oldu. Herhalde, Türkiye'nin yakın çevresindeki dış politika olaylarının yoğunluğu ve bunların Türk dış politikasına tesiri, siyasal ve sosyal bilimlerin bu kısmına akademik ilgiyi artırdı. Kafkasya, Hazar, Karadeniz, Akdeniz havzalarındaki krizlerin ve çatışmaların 2020 yılından itibaren yoğunlaşması, bu kapsamda Azerbaycan'ın Karabağ'daki Ermenistan işgalini sonlandırdığı 44 Günlük Savaş, Libya'daki iç savaş ve dış aktörlerin müdahil oluşu, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki oldu-bitti girişimlerini engelleyen adımları, Şubat 2022'de başlayan Rusya'nın Ukrayna işgali sadece Türkiye'nin değil dünyanın da gündemini belirleyen başlıklar olmuştur.

Böylesine yoğun bir dış politika gündemi, hem araştırmacılar hem okurlar için anlaşılmayı, keşfedilmeyi veya farkedilmeyi bekleyen yeni alt başlıklar oluşturmuştur. Uluslararası ilişkilerin; hukuk, siyaset bilimi ve tarih alanlarının her biriyle temelden münasebeti olduğu düşünüldüğünde, meselâ, "müdahale" kavramının uluslararası hukuk açısından anlamı, deniz yetki alanları ve münhasır ekonomik bölge kavramlarının içeriği, işgal ve ilhak kavramlarından tutun da, ABD'nin 21. yüzyılda küresel hegemonyasını sürdürme isteğine veya hızlanan enerji diplomasisine kadar her bir husus dikkat odağı haline dönüşmektedir.

Bu itibarla, dergimizde yayımlanmak üzere gönderilen makalelerde de bu konulara yoğunlaşıldığı görülmüştür. Yayın heyetimizin ve hakemlerimizin titiz çalışmaları sonucu husûle gelen bu sayımızın ilk makalesi, M. Ebrar Uzunöner ve Tolga Çıkrıkçı tarafından kaleme alınan "Türkiye, ABD ve Rusya'nın Libya İç Savaşına Yönelik Politikalarının Karşılaştırmalı Analizi" başlıklı eserdir. Bu çalışma adından anlaşılacağı üzere karşılaştırmalı bir dış

politika analizi makalesidir. Yazarlar, ikisi daha doğrudan biri ise dolaylı olarak Libya iç savaşına müdahil olan üç aktörün politikalarını çeşitli objektif araçlarla kıyaslamaktadır. Her birinin önceliklerini, hedeflerini, araçlarını ve ulaştıkları sonuçları dikkatle tahlil eden bu makalenin hem mukayeseli analiz çalışmaları için hem Türk dış politikası araştırmaları için hem de münhasıran Libya çalışmaları için katkı sunduğu kanaatindeyiz.

İkinci makalemizin başlığı ise “Ukrayna Krizi Çerçevesinde Gelişen Enerji Sorunu: Türkiye ve Avrupa Üzerine Bir İnceleme”. Yazar Serdar Kesgin, bu makalesinde, esasen 2014’te başlayan ancak 2022 Şubat’ında topyekûn bir savaşa dönüşen Rusya-Ukrayna krizinin bu yeni boyutunun Avrupa’nın enerji görünümüne etkileri üzerinde durmaktadır. Rusya’ya uygulanan yaptırımlar, Avrupa’nın alternatif kaynak arayışları, ABD’nin Avrupa’nın enerji ihtiyacını karşılamak üzere attığı adımlar, Rusya’nın tüm bu gelişmelere reaksiyonu ve karşı tedbirleri gibi hususları okurların dikkatine sunmaktadır.

Dergimizin üçüncü makalesi, üzerinde az durulan ama son derece önemli olan bir konuya odaklanmaktadır. Gökhan Güneysu tarafından kaleme alınan eser, “Yeni Silahların Tabii Tutulması Gereken Hukukîlik Denetimi ve Otonom Silah Sistemleri” başlığını taşımaktadır. Güneysu, çatışma dönemlerinde daha çok akla gelen ancak daha çok barış zamanlarındaki iki taraflı ve çok taraflı diplomatik girişimlerle ilerleme kaydedilebilmiş olan silahların denetimi meselesini masaya yatırmaktadır. Silahların denetimi, “sınırlandırma”, “azaltma” gibi bir silahsızlanma alt başlığıdır. Uluslararası hukukun netameli hususlarından biri olup son derece geniş bir araştırma alanıdır. Ancak yazar bu çalışmada otonom silah sistemlerinin hukuki denetimi konusuna odaklanmakta, konunun bu yönünü epeyce aydınlatmakta ve yeni çalışmalar için ilham verici sorular da sormaktadır.

“Doğal Gaz Jeopolitiği: Doğu Akdeniz” başlıklı makalede Meyse Güngör, Libya’dan Lübnan ve Filistin’e kadar geniş bir deniz alanında ve dolaylı olarak bu sahanın karalardaki uzantısında son yıllarda

temayüz eden mücadeleye odaklanmıştır. Doğalgazın enerji kaynakları arasındaki yerine ve özelliklerine ilişkin temel bilgilerin ardından, yakın zamanda keşfedilen rezervlerin teknik bilgilerini ve bölgedeki siyasi rekabet ile işbirliği imkânlarını değerlendirmektedir.

Sayımızın uluslararası ilişkiler alanının bütünüyle dışında kalan tek yazısı Seda Aslan tarafından yazılan “Çınaraltı Dergisinde Türkçülük Anlayışı” başlığını taşıyor. Çalışma, 1940’lardaki Türk yayın hayatında önemli bir iz bırakmış olan Çınaraltı dergisinin fikir yönünü incelemekte, bu itibarla siyaset bilimini ve Türk siyasi hayatını ilgilendiren hususları da içermektedir.

Uluslararası ilişkiler konularına ağırlık vermiş olduğumuz 64. Sayımızın okurlarımız ve akademik hayatımız açısından faydalı olmasını ve dergimiz açısından da 2023 yılına iyi bir başlangıç teşkil etmesini diliyoruz. Bu itibarla, çalışmalarıyla okurlarımızın ve konuyla ilgili akademisyenlerin istifadesini temin edecek kıymetli yazarlarımıza, Yazı İşleri Müdürümüz Sayın Konur Alp KOÇAK’a, başta Doç Dr. Mehmet Şahin olmak üzere Yayın Kurulu üyelerimize, sayı hakemlerimize, dergimizin tasarım ve basım işlerini gerçekleştiren kıymetli çalışanlara şükranlarımızı sunuyor, bir sonraki sayımızda buşuşmak üzere iyi okumalar diliyorum.

Prof. Dr. Yalçın SARIKAYA
Editör